

ต้นฉบับ

เลขที่เอกสารในระบบ E กษ0204/ว789

ฝ่ายบริหารทั่วไป (สกก. รับเอกสารจากภายนอก) รับที่ ขป 3629

วันที่ 19 มี.ค. 2563

เรื่อง บทวิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อภาคเกษตรของประเทศไทย
ญี่ปุ่นและการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย ฉบับที่ 3

เรียน ผู้บริหารกรม	วันที่กำหนด
☐ เพื่อโปรดพิจารณา ☐ เพื่อโปรดดำเนินการ ☒ เพื่อโปรดทราบ	
	หมายเหตุ

วิลาสินี

๐1-

(นางสาวอรุณี พงษ์พรประเสริฐ)

สบท.ลก. ปฏิบัติราชการแทน ลนภ.

๑๙ มี.ค. ๒๕๖๓

บันทึกข้อความ

กรมชลประทาน
รับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขรับ... สป 3629/63
วันที่ 19 มี.ค. 63

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรต่างประเทศ โทร ๐ ๒๒๘๑ ๘๖๑๑ ภายใน ๑๓๗
ที่ กษ ๐๒๐๔ / ว ๓๗๘ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง บทวิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อภาคเกษตร
ของประเทศญี่ปุ่นและการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย ฉบับที่ ๓

เสนอ กรมชลประทาน

ด้วยสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว ได้จัดทำบทวิเคราะห์
ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อภาคเกษตรของประเทศญี่ปุ่น
และการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย ฉบับที่ ๓ ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓ รายละเอียดตามเอกสาร
ที่แนบมาพร้อมนี้

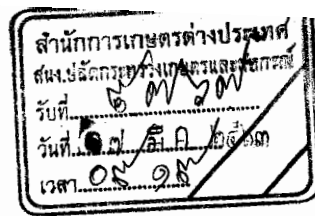
จึงเสนอมาเพื่อโปรดทราบ

ว.ป.ก. ๕

๑๘ มี.ค. ๒๕๖๓
(นางสาวนิตา กำเนิดเพ็ชร์)
ผู้อำนวยการสำนักงานเกษตรต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว โทร. +๘๑ ๓ ๖๖๖๑ ๓๘๕๕
ที่ กษ ๐๒๑๑.๗/๒๐๕ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง บทวิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อภาคเกษตร
...ของประเทศไทยและการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย ฉบับที่ ๓

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตามที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว (สปช. โตเกียว) นั้น
ในการนี้ สปช. โตเกียว ได้จัดทำบทวิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส
โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อภาคเกษตรของประเทศไทยและการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย
ฉบับที่ ๓ ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓ ตามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา หากเห็นชอบขอได้โปรดแจ้งเวียนให้หน่วยงาน
ในสังกัดทราบและใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายชลธิศักดิ์ ชาวปากน้ำ)

ผู้อำนวยการสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ
ประจำกรุงโตเกียว

บทวิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ต่อภาคเกษตรของประเทศญี่ปุ่นและการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย (ฉบับที่ ๓)

๑. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

จากข้อมูลพบว่า ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐ น. ญี่ปุ่นตรวจพบผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ในประเทศแล้ว จำนวน ๗๙๘ ราย^{๑/} เสียชีวิตแล้วจำนวน ๒๔ ราย โดยตรวจพบใน ๓๖ จังหวัดจาก ๔๗ จังหวัดทั่วประเทศ^{๒/} การแพร่ระบาดอยู่ในระยะที่ ๓ มีการตรวจพบผู้ติดเชื้อซึ่งไม่มีประวัติเดินทางไปประเทศจีนหรือสัมผัสกับผู้ติดเชื้อรายก่อน และพบการติดเชื้อจากสถานที่ที่มีการรวมตัวของคนหมู่มาก (Cluster) เช่น เรือท่องเที่ยวรับประทานอาหาร (Yakatabune) ฟิตเนส ห้องแสดงคอนเสิร์ต ร้านอาหาร ฯลฯ ปัจจุบันรัฐบาลญี่ปุ่นห้ามการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติที่มีประวัติเดินทางไปยังมณฑลหูเป่ย์และมณฑลเจ้อเจียง ประเทศจีน บางพื้นที่ในจังหวัด North Gyeongsang ของสาธารณรัฐเกาหลี^{๓/} และจังหวัด Ghom, Tehran และ Gilan ประเทศอิหร่าน ในช่วงระยะเวลา ๑๔ วันที่ผ่านมา และชาวจีนที่ถือหนังสือเดินทางซึ่งออกโดย ๒ มณฑลข้างต้น นอกจากนี้ยังยกเลิกวีซ่าเข้าญี่ปุ่น (แบบเดินทางเข้าครั้งเดียวหรือหลายครั้ง) ที่ออกให้ชาวจีนและสาธารณรัฐเกาหลี รวมถึงระงับการยกเว้นวีซ่าสำหรับฮ่องกง มาเก๊า และสาธารณรัฐเกาหลี ผู้ที่เดินทางมาจากจีน ฮ่องกง มาเก๊า และสาธารณรัฐเกาหลี จะถูกขอให้กักตัวเองเป็นเวลา ๑๔ วัน ล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ รัฐบาลได้ทบทวนกฎหมายมาตรการพิเศษเพื่อรับมือการแพร่ระบาดของใช้หวัดใหญ่ฉบับปี ๒๕๕๕ โดยเพิ่มเติมเชื้อไวรัส COVID-19 และให้อำนาจนายกรัฐมนตรีในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหากมีการแพร่ระบาดทั่วประเทศ ขณะเดียวกัน Mr. Shinzo ABE นายกรัฐมนตรี เรียกร้องให้โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศหยุดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ไปจนถึงช่วงปิดภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ นอกจากนี้ยังได้เรียกร้องให้ทุกภาคส่วนขยายระยะเวลางดจัดกิจกรรมต่างๆ ไปจนถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

๒. ผลกระทบของการระบาดของ COVID-19 ต่อภาคเกษตร

๒.๑ ปริมาณนำเข้าผักจากจีนบางรายการลดลง เช่น ผักกาดขาว และหอมหัวใหญ่ที่ผ่านการแปรรูปอย่างง่าย ในช่วง ๓ สัปดาห์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ญี่ปุ่นมีปริมาณนำเข้าผักรายการสำคัญจากจีนลดลงทุกรายการ^{๔/} สาเหตุเนื่องจากรัฐบาลจีนออกมาตรการจำกัดการเคลื่อนย้าย ส่งผลให้แหล่งผลิตผักของจีนที่ส่งออกมาญี่ปุ่นขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว การขนส่ง และการส่งออก อย่างไรก็ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในประเทศจีนคลี่คลายในทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้การนำเข้าผักจากจีนเริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ (๒๓ - ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓) ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกเกือบทุกรายการเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๒ ยกเว้นกะหล่ำปลี นอกจากนี้ราคาผักนำเข้าจากจีน ณ ตลาดค้าส่งกลางกรุงโตเกียว ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ปรับตัวลดลง โดยต้นหอมลดลง

^{๑/} จำนวนดังกล่าวไม่นับรวมผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้โดยสารเรือสำราญ Diamond Princess จำนวน ๗๑๙ ราย เสียชีวิต ๗ ราย (ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓)

^{๒/} จังหวัดที่ตรวจพบแล้ว ได้แก่ Hokkaido, Miyagi, Akita, Fukushima, Tochigi, Gunma, Saitama, Chiba, Tokyo, Kanagawa, Niigata, Ishikawa, Yamanashi, Nagano, Gifu, Shizuoka, Aichi, Mie, Shiga, Kyoto, Osaka, Hyogo, Nara, Wakayama, Hiroshima, Yamaguchi, Tokushima, Ehime, Kochi, Fukuoka, Saga, Nagasaki, Kumamoto, Oita, Miyazaki และ Okinawa

^{๓/} พื้นที่บางส่วนในจังหวัด North Gyeongsang ได้แก่ เมือง Daegu, Cheongdo, Gyeongsan, Andong, Yeongcheon, Chilgok, Uiseong, Seongju และ Gunwi

^{๔/} ผักรายการสำคัญที่ญี่ปุ่นนำเข้าจากจีน ได้แก่ ผักกาดขาว กะหล่ำปลี หัวไชเท้า หอมหัวใหญ่ (แปรรูปอย่างง่าย) แครอท ต้นหอม กระเทียม (แปรรูปอย่างง่าย) และ Burdock

ร้อยละ ๒๔ และแครอทลดลงร้อยละ ๓ เมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เนื่องจากปริมาณนำเข้าเริ่มฟื้นตัว แต่ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นรับประทานอาหารนอกบ้านลดลง ส่งผลให้ปริมาณความต้องการของร้านอาหารปรับตัวลดลง ขณะที่หอมหัวใหญ่ (แปรรูปอย่างง่าย) และกระเทียม (แปรรูปอย่างง่าย) ราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓ และร้อยละ ๒๖ ตามลำดับ ผู้นำเข้าให้เหตุผลว่า ญี่ปุ่นยังไม่มีความพร้อมในการผลิตหอมหัวใหญ่ที่ผ่านการปกปิดเปลือกและเลาะแกนกลางทดแทนสินค้าที่นำเข้าจากจีนถึงแม้ว่าในปีญี่ปุ่นจะมีผลผลิตหอมหัวใหญ่ที่ผลิตในประเทศได้จำนวนมาก

ตารางที่ ๑ ปริมาณผักที่ญี่ปุ่นนำเข้าจากจีนซึ่งผ่านด่านกักกันพืชในช่วงสัปดาห์ที่ ๕ และทั้งเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๒

รายการ	ปริมาณนำเข้าในช่วงสัปดาห์ที่ ๕ (ตัน)	ส่วนต่างเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๒ (%)	ปริมาณนำเข้าตลอดเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ (ตัน)	ส่วนต่างเมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ (%)
หอมหัวใหญ่ (แปรรูปอย่างง่าย)	๔,๑๓๐	+๒	๑๐,๘๑๒	-๓๖
ต้นหอม	๔๗๐	+๗๔	๓,๔๔๕	-๒๔
Burdock	๔๒๓	+๗	๒,๗๕๙	-๑๙
แครอท	๑,๑๕๔	+๕๑	๓,๗๗๗	-๒๐
กะหล่ำปลี	๓๕๘	-๖๒	๑,๐๑๒	-๗๒
กระเทียม (แปรรูปอย่างง่าย)	๑๗๔	+๔๒	๔๓๐	-๑๐

ที่มา: หนังสือพิมพ์ Japan Agricultural News

๒.๒ ขาดแคลนแรงงานชาวจีนในฐานะผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสาขาเกษตร จากข้อมูลของกระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่นและ Japan Finance Corporation พบว่า ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ญี่ปุ่นมีผู้ฝึกงานฯ ในภาคเกษตรประมาณ ๓๑,๐๐๐ คน ในจำนวนดังกล่าวร้อยละ ๒๑ เป็นผู้ฝึกงานฯ จากประเทศจีน มากเป็นอันดับที่ ๒ รองจากเวียดนาม โดยถึงแม้ว่าสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 เริ่มคลี่คลายในทิศทางที่ดีขึ้นแล้ว แต่ญี่ปุ่นยังคงมาตรการห้ามการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติที่มีประวัติเดินทางไปยังมณฑลหูเป่ย์และมณฑลเจ้อเจียง ในช่วงระยะเวลา ๑๔ วันที่ผ่านมา ขอร้องให้ผู้เดินทางมาจากจีนกักตัวเองเป็นเวลา ๑๔ วัน และหลีกเลี่ยงการใช้รถโดยสารสาธารณะ ส่งผลให้ผู้ฝึกงานฯ ที่เดินทางกลับไปเยี่ยมภูมิลำเนาในช่วงเทศกาลตรุษจีนยังไม่สามารถเดินทางกลับมาญี่ปุ่นได้ รวมถึงผู้ฝึกงานฯ รุ่นใหม่ซึ่งมีกำหนดเดินทางมาถึงญี่ปุ่นในช่วงฤดูใบไม้ผลิ (เดือนมีนาคม ๒๕๖๓) ให้ทันช่วงเพาะปลูกผักก็ยังไม่สามารถเดินทางมาญี่ปุ่นได้ ตัวอย่างเช่น จังหวัด Nagano ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๒ มีผู้ฝึกงานฯ จำนวน ๒,๓๒๔ คน เป็นชาวจีน ๘๔๗ คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ทิศตะวันออกของจังหวัดมีจำนวนผู้ฝึกงานฯ ค่อนข้างมาก พบว่า มีผู้ฝึกงานฯ ประมาณ ๕๐๐ คน ไม่สามารถเดินทางมาญี่ปุ่นในขณะนี้ได้ นอกจากนี้ สหกรณ์การเกษตร JA Sakuasama คำนวณความเสียหายกรณีผู้ฝึกงานฯ ชาวจีน ประมาณ ๙๐ คน ไม่สามารถเดินทางมาทำงาน จะส่งผลให้มูลค่าการจำหน่ายลดลงประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านเยน

๒.๓ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น Farm Stay และการเปิดฟาร์มให้เก็บผลไม้ (Fruit Picking) ลดลง สถานการณ์การระบาดฯ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนไม่สามารถเดินทาง

หรือยกเลิกการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น Farm Stay และการเปิดฟาร์มให้เก็บผลไม้ (Fruit Picking) นอกจากนี้ชาวญี่ปุ่นเองยังหลีกเลี่ยงการเดินทางออกจากบ้านและการเดินทางไปท่องเที่ยวตามฟาร์มฯ ที่ปกติแล้วมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนมาก จากการสำรวจพื้นที่ Farm Stay ๒๖๔ แห่ง โดยกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF) พบว่า มีจำนวน ๑๕๖ แห่ง ระบุว่าได้รับผลกระทบ และยอดยกเลิกการจองในพื้นที่ Farm Stay จำนวน ๑๓๖ แห่ง คิดเป็นมูลค่า ๔๐๘ ล้านบาท

๒.๔ ราคาสินค้าเกษตรคุณภาพดีเยี่ยม เช่น เนื้อโควากิว (Wagyu) และผลไม้พรีเมียม ปรับลดเนื่องจากความต้องการลดลง การลดลงของปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าสำคัญของร้านอาหารประเภทเนื้อย่างและผลไม้พรีเมียมซึ่งจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า ประกอบกับการหลีกเลี่ยงการเดินทางออกจากบ้านและการรับประทานอาหารนอกบ้านของชาวญี่ปุ่น ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรคุณภาพดีเยี่ยมลดลง และราคาปรับลดตามไปด้วย โดยในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ราคาซากโคเกรด A5 ลดลงร้อยละ ๘ และซากโคเกรด A4 ลดลงร้อยละ ๑๔ เมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ นอกจากนี้สถานการณ์การระบาดในหลายแห่งทั่วโลกซึ่งเป็นแหล่งนำเข้าเนื้อโคจากญี่ปุ่น เช่น ฮองกงและไต้หวัน ส่งผลให้ผู้บริโภคงดรับประทานอาหารนอกบ้านเช่นกัน ซึ่งคาดว่าจะอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกเนื้อโคไปยังแหล่งดังกล่าวด้วย

๒.๕ ยอดจำหน่ายสินค้าเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบอาหารกลางวันในโรงเรียนลดลง ตามที่ Mr. Shinzo ABE นายกรัฐมนตรีเรียกร้องให้มีการปิดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ส่งผลให้มีการยกเลิกการสั่งซื้อผัก ผลไม้ และนม สำหรับเป็นอาหารกลางวันในโรงเรียน โดย MAFF คำนวณยอดจำหน่ายสินค้าเกษตรสำหรับอาหารกลางวันที่ลดลงสืบเนื่องจากมาตรการดังกล่าว คิดเป็นมูลค่า ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท ในส่วนของนํ้ามันดิบ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำเป็นต้องหันไปส่งนํ้ามันดิบให้แก่โรงงานผลิตถัณฑ์นมแปรรูปซึ่งมีราคาต่ำกว่าทดแทน ปริมาณ ๑,๙๐๐ ตันต่อวัน ส่งผลให้เกษตรกรฯ มีรายได้จากการจำหน่ายลดลง นอกจากนี้มีความกังวลว่าปริมาณนมพร่องมันเนยในสต็อกจะขยายตัว โดยพบว่าสต็อกปลายปีงบประมาณ ๒๕๖๒ (มีนาคม ๒๕๖๓) มีปริมาณ ๗๕,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีงบประมาณที่ผ่านมา

๒.๖ ราคาไม้ตัดดอกปรับลดเนื่องจากความต้องการลดลง โดยปกติแล้วในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคมของทุกปีเป็นช่วงที่มีการจัดพิธีจบการศึกษา งานเลี้ยงสังสรรค์ และกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นช่วงที่มีความต้องการไม้ตัดดอกสำหรับใช้ในงานดังกล่าวจำนวนมาก การขอความร่วมมือให้ประชาชนหลีกเลี่ยง ระวัง หรือลดขนาดการจัดกิจกรรมส่งผลให้มีการยกเลิกการสั่งซื้อไม้ตัดดอก ซึ่งทำให้ราคาในตลาดปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง

๒.๗ ปัญหาภาพพจน์ความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหารของญี่ปุ่น หลายฝ่ายเริ่มแสดงความวิตกกังวลกรณีเกษตรกรหรือผู้ผลิตชาวญี่ปุ่นติดเชื้อ COVID-19 อาจส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ความปลอดภัยของสินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์อาหารของญี่ปุ่นที่จำหน่ายในประเทศและส่งจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่ง MAFF และกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการญี่ปุ่น (MHKW) ยืนยันว่าปัจจุบันยังไม่ได้รับรายงานว่ามีการติดเชื้อ COVID-19 ผ่านอาหารที่รับประทานแต่อย่างใด

๒.๘ ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่กักกันโรคสัตว์ในพื้นที่ตรวจพบโรคอหิวาต์สุกร (CSF) ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๓ ญี่ปุ่นตรวจพบสุกรในฟาร์มเลี้ยงสุกรจังหวัด Okinawa ติดโรค CSF จำนวน ๓ แห่ง ซึ่งในขั้นตอนการกำจัดสุกรในฟาร์มแห่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระบุว่ายังไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด แต่หากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ยืดเยื้อ มีการพบสุกรติดโรค CSF อย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถจัดหาหน้ากากอนามัยได้ อาจส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่กำจัดโรคในอนาคตได้

ทั้งนี้ MAFF ได้รวบรวมผลกระทบของ COVID-19 ต่อสินค้าเกษตรรายสินค้า ตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การจัดทำสรุปผลกระทบของ COVID-19 ต่อสินค้าเกษตรของกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง
ญี่ปุ่น (MAFF)

รายการ	ผลกระทบ
ข้าว	การรับประทานอาหารนอกบ้านลดลง มีการรับประทานอาหารในบ้านเพิ่มขึ้น ในช่วงแรกข้าวที่สีแล้วมีแนวโน้มไม่เพียงพอ แต่สถานการณ์คลี่คลายแล้ว
ผัก	มีการยกเลิกยอดสั่งผักผลิตในประเทศที่ใช้สำหรับอาหารกลางวันในโรงเรียน ปริมาณผักนำเข้าจากจีนที่ลดลงเริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติ
ผลไม้	ยอดจำหน่ายผลไม้ที่มีราคาแพงในห้างสรรพสินค้าลดลง และมีการยกเลิกยอดสั่งผลไม้สำหรับอาหารกลางวันโรงเรียน
ไม้ตัดดอก	มีการยกเลิกยอดสั่งไม้ตัดดอก ราคาตลาดลดลงอย่างต่อเนื่อง
เนื้อโค	ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและการรับประทานอาหารนอกบ้านของชาวญี่ปุ่นลดลง ส่งผลให้ราคาปรับลด และมีผลกระทบต่อการส่งออกและราคาลูกโค
นม	มีการยกเลิกเล็กน้อยนมดิบสำหรับผลิตนมโรงเรียน มีความกังวลว่าปริมาณนมพร้อมมันเนยในสต็อกจะเพิ่มขึ้น

ที่มา: หนังสือพิมพ์ Japan Agricultural News

ตารางที่ ๓ สรุปมาตรการที่เกี่ยวข้องและผลกระทบของ COVID-19 ต่อภาคเกษตรของญี่ปุ่น

มาตรการที่เกี่ยวข้อง/สาเหตุ	ผลกระทบต่อภาคเกษตร
การลดลงของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (Inbound Market)	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดจำหน่ายสินค้าเกษตรขั้นดีเยี่ยม เช่น เนื้อโควากิว และผลไม้พรีเมียม ลดลง ส่งผลให้ราคาปรับลด - การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น Farm Stay และการเปิดฟาร์มให้เก็บผลไม้ (Fruit Picking) ลดลง
มาตรการขอความร่วมมือให้หยุดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดจำหน่ายผักและผลไม้สำหรับประกอบอาหารกลางวันโรงเรียนลดลง - ปริมาณการบริโภคนมโรงเรียนลดลง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้ลดลง
มาตรการจำกัดการเคลื่อนย้ายของเงินและมาตรการจำกัดการเดินทางเข้าประเทศของญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดแคลนแรงงานชาวจีนในฐานะผู้ฝึกงานด้านเทคนิคสาขาเกษตร - ปริมาณผักนำเข้าจากจีนบางชนิด เช่น หอมหัวใหญ่ และกะหล่ำปลี ลดลง ส่งผลให้มีราคาแพงขึ้น
สถานการณ์การระบาดแพร่ขยายในหลายพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหภาพพจน์ความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหารของญี่ปุ่น - ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นและต่างประเทศหลีกเลี่ยงการเดินทางออกจากบ้าน การรับประทานอาหารนอกบ้าน ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรลดลง
มาตรการขอความร่วมมือหลีกเลี่ยง/ระงับการจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนหมู่มาก	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดจำหน่ายไม้ตัดดอกลดลง ส่งผลให้ราคาในตลาดปรับลด เนื่องจากการยกเลิกการจัดพิธีจบการศึกษา งานเลี้ยงสังสรรค์ ฯลฯ

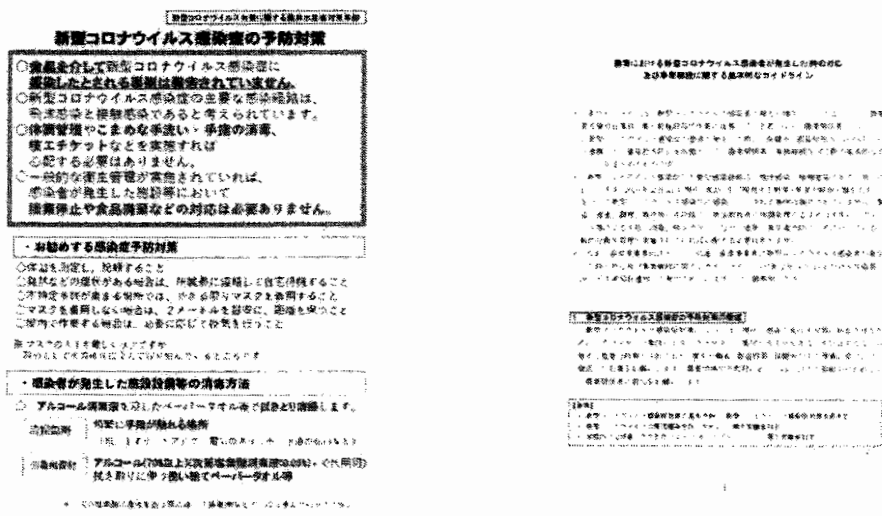
มาตรการที่เกี่ยวข้อง/สาเหตุ	ผลกระทบต่อภาคเกษตร
ขาดแคลนหน้ากากอนามัย	- อาจส่งผลกระทบต่อการใช้หน้ากากอนามัยของเจ้าหน้าที่ กักกันสัตว์เมื่อตรวจพบโรคอหิวาต์สุกรในอนาคต

ที่มา: รวบรวมโดยสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว (สพข. โตเกียว)

๓. การดำเนินการแก้ไขปัญหาของกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF)

๓.๑ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF) เกี่ยวกับมาตรการ COVID-19 ขึ้นในที่ทำการ MAFF กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓ และการจัดตั้งศูนย์บัญชาการ MAFF ณ จังหวัด Hokkaido เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๓ โดยมี Mr. Yoshitaka ITO รัฐมนตรีช่วย MAFF เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายการเกษตรฮอกไกโดเป็นรองหัวหน้าศูนย์ฯ และได้จัดส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางจำนวน ๕ คน ไปปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ดังกล่าว เนื่องจากจังหวัด Hokkaido มีจำนวนผู้ติดเชื้อมากที่สุด และเป็นพื้นที่ทางการเกษตรที่สำคัญในลำดับต้นๆ ของญี่ปุ่น ศูนย์ฯ ดังกล่าวมีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำคู่มือกรณีมีเกษตรกรติดเชื้อ COVID-19 และมาตรการ Safety Net สำหรับการดำเนินกิจการทางการเกษตร เช่น การจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตร โดยได้มีการเผยแพร่เอกสารต่างๆ แล้ว ดังนี้

- ๑) มาตรการรับมือ COVID-19 ระบุวิธีการปฏิบัติตัวอย่างง่ายเพื่อป้องกันการติดเชื้อและวิธีมาเยี่ยมผู้ติดเชื้อในพื้นที่
- ๒) คู่มือพื้นฐาน (Basic Guideline) มาตรการดำเนินการกรณีพบผู้ติดเชื้อ COVID-19 และแผนสำรองในภาวะฉุกเฉิน (Business Continuity Planning: BCP) สำหรับผู้ประกอบการผลิตอาหาร เกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพประมง ฯลฯ

ภาพที่ ๑ มาตรการรับมือฯ อย่างง่าย (ซ้าย) และคู่มือพื้นฐาน (Basic Guideline) มาตรการดำเนินการกรณีพบผู้ติดเชื้อฯ และแผนสำรองในภาวะฉุกเฉิน (BCP) สำหรับเกษตรกร (ขวา)

ที่มา: เว็บไซต์กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF)

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรและผู้ผลิตอาหารภายใต้สำนักงานนโยบายเกษตรภูมิภาค จำนวน ๘ แห่งทั่วประเทศ ได้แก่ ภูมิภาค Hokkaido, Kanto, Tokai, Chugoku, Shikoku, Tohoku, Hokuriku, Kinki และ Kyushu

๓.๒ การสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในหมู่ผู้เกี่ยวข้อง MAFF ใช้ช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์ ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ ๔ รายละเอียดการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในหมู่ผู้เกี่ยวข้องโดยกระทรวง เกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF)

ผู้เกี่ยวข้อง	ข้อมูลที่สื่อสาร
ประชาชนทั่วไป	<ul style="list-style-type: none"> - มีอาหารเพียงพอ (รวมถึงข้าวและบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป) - ไม่ได้รับรายงานว่ามีการติดต่อผ่านอาหารที่รับประทาน - เชิญชวนให้มีการบริโภคนม ผักในประเทศ เนื้อโค และดอกไม้เพิ่มขึ้น - ขอความร่วมมือไม่นำหน้ากากสำหรับใส่ฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตรมาใช้ในการป้องกัน COVID-19
เกษตรกร	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ข้อมูลด้านการให้สินเชื่อระยะยาวสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบ - การจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและโคเนื้อ - ข้อมูลปริมาณปุ๋ยและสารเคมีทางการเกษตรในสต็อกมีเพียงพอ
ผู้ผลิตอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้รับรายงานว่ามีการติดต่อผ่านอาหารที่รับประทาน

ที่มา: รวบรวมจากเว็บไซต์กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF)

ภาพที่ ๒ การสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในหมู่ผู้เกี่ยวข้อง

ที่มา: เว็บไซต์กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF)

๓.๓ การจัดทำมาตรการบรรเทาผลกระทบเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมวงเงินงบประมาณ ๒,๓๐๐ ล้านบาท รัฐบาลญี่ปุ่นเห็นชอบมาตรการผลกระทบด้านเศรษฐกิจชุดที่ ๒ สำหรับบรรเทาผลกระทบจากการขอความร่วมมือหยุดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา วงเงินงบประมาณ ๒๑,๒๐๐ ล้านบาท เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ ในจำนวนดังกล่าวเป็นมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมวงเงินงบประมาณ ๒,๓๐๐ ล้านบาท เนื่องจากเกษตรกรโคนมไม่สามารถส่งน้ำนมดิบให้แก่ผู้ประกอบการผลิตนมโรงเรียนซึ่งรับซื้อในราคาสูงได้ และจำเป็นต้องจำหน่ายให้กับผู้ประกอบการผลิตนมแปรรูป เช่น เนยและ

นมพร่องมันเนย ทดแทน โดย MAFF คาดว่าจะมีน้ำนมดิบในกรณีดังกล่าว ๓๐,๐๐๐ ตัน ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง ๑,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้จะชดเชยให้เกษตรกรในส่วนที่รายได้ลดลงแล้วจะสนับสนุนค่าขนส่งกรณีมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเมื่อมีการเปลี่ยนสถานที่ส่งน้ำนมดิบ และค่าใช้จ่ายสำหรับการนำนมพร้อมมันเนยในสต็อกไปเป็นวัตถุดิบสำหรับอาหารเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากคาดการณ์ว่าความสามารถในการเก็บสต็อกของผู้ประกอบการจะไม่เพียงพอ

๓.๔ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวก ณ สถานที่กักกันผู้เดินทางกลับเข้าประเทศญี่ปุ่น ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ MAFF ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวก สนับสนุนอาหาร และสำรวจความต้องการด้านอาหาร ณ สถานที่กักกันผู้ที่เดินทางกลับเข้าประเทศญี่ปุ่น

๔. ผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย

จนถึงปัจจุบัน การนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทยยังไม่ได้รับผลกระทบในวงกว้างหรืออย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการลดจำนวนเที่ยวบินระหว่างไทยกับญี่ปุ่นของสายการบินตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ เริ่มส่งผลกระทบต่อส่งออกผลไม้ไทยและสินค้าเกษตรอื่นๆ ซึ่งปกติผู้ประกอบการใช้การขนส่งทางเครื่องบิน

ทั้งนี้ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ญี่ปุ่นนำเข้าผลไม้ (เฉพาะผลสด) จากไทย รวม ๓๐๑,๗๗๐ กิโลกรัม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘.๗๘ เมื่อเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยผลไม้นำเข้าหลัก ๓ รายการ ได้แก่ มะม่วง กล้วย และทุเรียน มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (ตารางที่ ๕)

อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์ทวีความรุนแรงขึ้นและมีความยืดเยื้อ รัฐบาลมีญี่ปุ่นออกมาตรการเพิ่มเติม ผู้บริโภคปรับพฤติกรรมบริโภค อาจส่งผลกระทบต่อ การนำเข้าและจำหน่ายสินค้าเกษตรจากประเทศไทย เช่นเดียวกับสินค้าอื่นทั่วไป ซึ่งจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๕ ปริมาณผลไม้ไทย (เฉพาะผลสด) ที่ผ่านด่านกักกันที่ญี่ปุ่น เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

รายการ	กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓	เทียบ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒	
	ปริมาณ (กก.)	ปริมาณ (กก.)	%M/M
รวม ๗ รายการ	๓๐๑,๗๗๐	๒๕๔,๐๖๔	+๑๘.๗๘
มะม่วง	๑๑๕,๗๒๕	๙๗,๘๖๕	+๑๘.๒๕
กล้วย	๑๗๓,๐๖๓	๑๓๑,๙๘๑	+๓๑.๑๓
ทุเรียน	๗,๗๒๖	๓,๗๗๐	+๑๐๔.๙๓
มังคุด	๖๗๗	๑๔,๖๑๔	-๙๕.๓๗
มะพร้าว	๔,๕๕๗	๕,๘๓๔	-๒๑.๘๙
สับปะรด	๒๒	-	-
ส้มโอ	-	-	-

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจากสถิติการผ่านด่านกักกันพืช กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (๑๖ มี.ค. ๖๓)

*****

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโตเกียว

๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓